

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,

12 " " " " 2 "

15 " " " " 3 "

Kolek (štempelj) zneso vselej
80 kr.

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

ne ne vračajo, n-frac-kovana
pisma se ne sprejemajo.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Velja do konca tekočega leta
po pošti in v Ljubljani na
na mesec — 80 "

posamezne številke po — 7 "

Vredništvo je na stolnem trgu
hiš. št. 284.

Naročnino prejema op-avništvo
(administracija) in ekspedicija
Blaznikovi tiskarnici na Bregu.

Izhaja

po trikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in saboto.

Vravnava zemljišnega davka na Kranjskem.

„Laibacher Zeitung“ je v 626. listu poro-
rala, da sta namesto dr. Razlaga in barona
Apfaltrerna v komisijo za uravnava zemlj-
šnega davka vstopila gospoda Peter Kozler in
Tomaž Košir. Ta uravnava je jako važna, da
ne bo odveč, če o nji nekoliko spregovorimo.

Dosedanji zemljišni davki na Kranjskem
bili so preveliki; to so spoznali cesar sami; in
to je obstal celó višji finančni svetovalec Fel-
senbrunn v svoji statistiki, dasiravno ni bil
vnet za nas Slovence. Po mnogih prošnjah in
tožbah deželne zbornice dosegli smo, da se je
po določbi postave od 24. maja l. 1869. tudi
za Kranjsko ustanovila posebna komisija za
uravnava zemljišnega davka. Ta komisija ima
trojno določiti: 1. sredno vrednost zemljiš; 2.
okraje, v katerih so pridelki precej enaki, in 3.
ceno teh pridelkov. Za cenitev zemljiš in njih
pridelkov ustanovile so se po deželi okrajne
cenilne komisije, ki so svoja cenila v presojo
poslale deželni komisiji. Pa ta cenila, ktera so
letošnje „Novice“ v številki 23. priobčile, imela
so toliko napak in so si bila tako navskrč
da je deželna komisija sklenila nazaj jih po-
slati in okrajnim komisijam zaznamovati na-
pačne tarife. Ako bi ta cenila obveljala, morala
bi Kranjska dežela, že zdaj z davki preoblo-

žena, plačati še več zemljišnega davka, kakor
do zdaj.

Kdo je tega kriv? Ljudstvo go'ovo ne,
kriva je marveč napačna sestava dotične de-
želne komisije. Po §. 10. dotične postave mo-
rali bi udje deželne cenilne komisije biti ali
domaćini ali pa vsaj možje, ki deželo dobro
poznajo in so strokovnjaki. Ko so te službe
razpisali, so to res tudi zahtevali, a ostali pri
tem niso, vtaknili so marveč v našo komisijo
takih ljudi, kateri drugod niso bili za rabo. Vo-
dilna inšpektorja bila sta dva na Poljskem
penzionirana katastrska vradnika starega ko-
pita, ki sta morala zavoljo nezmožnosti zapu-
stati Kranjsko že po dovršenem prvem delu,
ko se je namreč določevala srednja vrednost
zemljiš.

L. 1870 bili bi pri ti komisiji kaj radi
v službo stopili trije izvrstni možje in strokov-
njaki, ki našo deželo poznajo, namreč g. Karl
Seitner, g. France Vičl in izvedeni ekonom g.
Rošič, pa obetali so jim premalo plače in po-
gajanje se je razdrlo.

Z velikim trudom bila je prva naloga, t.
j. določitev srednje vrednosti zemljiš, l. 1871.
končana. Pri ti priložnosti prišla sta v Ljub-
ljano dvorni svetovalec Elsner in centralni
inšpektor Marschafsky, ki sta v ti zadevi prvi-
krat videla Kranjsko. Poklicala sta vse okrajne
poročevalce v Ljubljano, a vsacega posebej za-
slišala, in na poslednje sprevidel, da je bilo
vse dosedanje delovanje, ki je celih 14 me-

secev trajalo, prazno in zastoj. Zato sta mi-
nister in deželna komisija z ukazom od 6.
februarja l. 1871. št. 116 uničila dognano delo,
ne da bi bila to skupno določila deželna
sodnija, kakor bi se bilo postavno moralo zgo-
diti. Eden poročevalcev, ki je sprevidel, kako
reči stojé, rekel je, da bode to zastoj, ako
se reč v korenini ne predrugači, in res so bile
nove poizvedbe ravno takošne, kakor poprej-
šnje, ker se podložnim ni povedalo, kako naj
to reč obravnava.

Ravno takrat odvzeli so poročevalstvo
okrajnemu glavarju gospodu Pajku, ki se je
goreče potegoval za blagor naše dežele, ktero
po svojem dolgem delovanju kot stari vradnik
dobro pozna. Namesto njega imenovali so 19.
aprila 1872. l. na njegovo mesto pod imenom
vikšega inšpektorja nekega ptujca, Kremana po
imenu, ki je v svoji mladosti bival nekaj let
na Kočevskem, pozneje pa na Poljskem, ki
tedaj naše dežele in njenih razmér ne pozna,
da-si se je mnogo po Kranjskem vozaril.

(Konec prihodejč.)

Palacky proti Mladočehom.

Pa da ne bi preveč govoril, povem le na
kratko, da, ko je bila oglašena dotična sloves-
nost sv. Vaclava v Pragi, sem ji voščil srečo,
ker sem jo priznal opravičeno kakor vsako
drugo, da, še bolj opravičeno, kakor mnoge

Podlistek.

Omika „Laib. Schulzeitunge“.

Na mnogovrstne psovke in zabavljičje
glasovite „Laib. Schulzeitung“ se je „Učiteljski
Tovariš, kateri je zdaj pod vredništvom zna-
čajnega g. M. Močnika res učiteljem in sploh
duhovnom vsega priporočila vreden, očitno
izpovedal takole:

„Laibacher Schulzeitung“ 10. novem-
bra posnema iz „Tov.“ notico o delav-
nosti „Nar. šole“, ter pristavlja jako pikantne
besede: „V pretečenem letu je odbor „Nar.
Šole“ baje tudi nekaj razdelil, a mi nismo
nič od tega zvedili, niti katerega teh darov
vidili: Tako! Kdo so pa tisti „Mi?“ Berž-
kone so to tisti gospodje, kateri so še t. l.
pisali. „Nam je čisto prav, da tudi „Nar.
Šola“ kaj za to šolo stori. . . „Ali ste še
teh misli? Naj bolje bi pač bilo, ko bi vsi
složno delali. — Mar bi pa radi vedili za tiste
šole, radi poznali tiste učitelje, kateri so z
nami v kakoršni koli zavezi, da bi jih potem
sumničili. Med učitelji na Kranjskem je že
sploh taka govorica, da naj bolj modro ravna
tisti, kateri si zavaruje svoje dobro ime pri
vredništvu „Schlztg.“ Sicer velja to 3 gl., pa
kaj za to! Poprej klerikalen nevednež, staro-
kopitnež, mežnar ali pa morda (se ve da

le v očeh „Schlztg.“) slab in nič vreden učitelj
„ein geistig und körperlich herabgekommenes
Individuum“ postane pa hipoma prijatelj na-
predka, prijatelj novih šolskih postav in s
tem so mu (v očeh „Schlztg.“) vse dobre last-
nosti že a priori — kar naprej že — prisvo-
jene. — Učitelji, podvizajte se, da vam „Schlzt.“
ne zakliče: „Viel zu spät“. Poleg zavarov-
vanja dobite še list, kateri vam bode, ako
drugo ne, vsaj v to koristil, da se bote nau-
čili dobro po nemški zabavljati, „Schlzt.“ vam
prihrani cel slovar, kajti tam najdete psov-
k, kakoršnih še niste nikoli slišali in javalne jih
kedaj rabili.

Sicer mora pa „Schlzt.“ t. j. tisti, ki jo
vredujejo, imeti prav čudne pojmove o časopis-
jsji; beržkone obrača na „Tov.“ tiste besede
sv. pisma: „Ako te kdo udari na levo lice,
pomoli mu še desno“. Kaj prekanjeni tol-
mači to! Tovaršev vrednik ne bi smel obri-
sati z lica pljunkov, katere mu „Schlztg.“ v
obraz meče, niti šteti vzeti v roke, da si
otrebi blato, katerega nanj nameče. Ker „Tov.“
na prvi strani resne reči obdeluje, bi na zad-
nji strani ne smel besedice ziniti in mogel
bi sleparstvo hvaliti.

Kjer je časopisje raznega stajališča, ni
nikdar brez polemike; a vsaka mora bit
objektivna in pisava vredna omikanega
človeka. Ko je „Schlztg.“ jela izhajati, ni-

sem se že anticipando ž njo prepiral, a po-
vedal sem svoje stališče, in povdarjal načelo
Tov.“ kot katoliško-narodnega šolskega lista.
— A vsaka številka „Laib. Schlztg.“ je kaza-
la, da pisateljem ni mar za vzore, ali za
vzvišene namene, marveč za svojo osebo, da
bi se ti ljudje ravno tako navduševali za kle-
rikalizem, kakor za liberalizem, da so danes
Nemci, jutri pa Slovenci — da le kaj name-
nu koristi. Narodnim učiteljem so terdili, pa
tudi tako pisali: Pristopite k nam, mi smo
pravi Slovenci, uni tam so f. hlapci. — Ker
se je tudi jasno pokazalo, da ni dosti, ako
jih človek le pri miru pusti, marveč da se
mora čisto potajiti, drugače ni rešenja, v oči-
gled temu izkustvu sem včasih katero rekel,
na verhunec svojega zločinstva (?) sem pa
dospel, ko sem prinesel prav kratko notico
o njihovem občnem zboru, ker tudi pri popi-
su tega shoda so narodne učitelje z iglo zba-
dali. Ali sedaj sem pa skupil. — Pa kaj ta-
kega si upa „ta Messnerblättchen“? Prekliče
naj! Ali kaj? V „Schlzt.“ 25. oktobra so bili
ministrantov in mežnarjev skupaj zbobnali več,
kakor jih je v vsi Ljubljani, tako so namreč
smešili vrednika. Zadej pa je stalo z debe-
limi čerkami: Lüge, Verleumdung i. dr. Take
zabavljičje se je menda „Schlztg.“ naučila od
tistega kmeta, kateri je na štantu pred šolo
podplate ukradel, jih vtaknil pod telovnik

druge naše slovesnosti, bodi si gledé duhovenstva, ali naroda sploh; vendar se je nisem mislil udeležiti osebno, nadjaše se, da bode tam udeležnikov že tako zadosti. Še le, ko sem iz „Nar. Listov“ 12. septembra in naslednjih sprevidel, kako močno je delala proti nji stran, ki se sicer ponaša z visoko gorečo svobodomiselnostjo, pri tem pa, morebiti nevede, kaže nestrpljivost več, kakor celó sovraženi jezuitje; ko sem gledal na vzbujevanje in širjenje fanatizma in terorizma, neverjetnega med nami, ko je bil pogubljan in preklet vsak Čeh, ki bi se bil hotel udeležiti te slovesnosti; ko ni bilo zasramovanja in zaničevanja, ki bi se pri tem ne bilo kidalo na vse česko duhovenstvo, kakor da bi bilo ono zadolžilo vse nadloge, ktere so zadele naš narod od devet stoletij sem do danes; — in ko so naposled tudi menekličali za pričo: sem bil močno prevzet te pretiranosti, spoznal sem za svojo dolžnost, ustavititi se temu pogubnemu tiru, in očitno dokazati, da temu početju ne le ne pritrdim, ampak da sem celó pripravljen, udeležiti se dotične slovesnosti — nikakor pa ne procesije same, ki je čisto katoliški obred, ktereга vdeležiti se nisem v sebi čutil ne poklica ne pravice. Vest o mojem nameravanju je prišla v očitne liste, in že 17. septembra so jo „Narodni Listy“ prinesli, pa tako zasukano, da sem se jaz „stařícky“ (i nemara nekoliko bedasti?) namenil udeležiti „cerkvene procesije“ o sv. Vavru.

Nisem čital do danes, da, še videl nisem razvpite brošurke pod imenom: „Procesí zpátečnictva v Praze na den sv. Vavru 1873“, *) ktera je na stroške neimenovanega pisatelja tiskana bila v Pragi od dr. Ed. Gregra; meni je znano le to, kar so hvaljeni podlistek „Nar. Listov“ 12. sept. in poznejša naznanila prinesla o njl. Zares čudno znamenje to, da se ne pisatelj ne hvalilci brošurke niso hoteli objaviti z imeni in svojimi lastnimi osebami, ako

*) Ta knjiga je spisana od mladočeských brezvercev, ki imajo svoj sedež v „Narodnih Listih“, kjer tudi Mladoslavenci iščejo uka in spodbude.

zbežal in na vse gerlo kričal: Lovite primite tatu.

Ko je pa „Tov.“ 1. novembra, „Schlztg.“ odgovoril, da ostane pri tem, kar je pisal in da Lehrerverein pravila, katere je sam zložil, tudi tako suče, kakor sam hoče, spomni se „Schlztg.“ vendar le, da sta bila navzočna dva nastopivna učitelja, katera sta pa ravno tačas slučajno prava učitelja postala. Gospodje, ki ste to pisali, le malo še pomislite, bote že spomnili se tudi drugih, takrat navzočnih nastopivnih učiteljev. Sicer je bil pa odgovor ves podoben nemškemu pregovoru „Halt, Bauer! das ist was anders“; kar mi možje pri „Schlzt.“ storimo, je vse prav storjeno, drugi ste le tako neumni, da tega prav ne razumete.

Pa reč še ni bila s tem pri kraji. Izlila je „Schlztg.“ ves svoj žolč nad učiteljem, ki ima toliko pri tem opraviti, kakor Markov pes v narodnem pregovoru. Učitelj, ktereга „Schlztg.“ tako lepo opisuje, mora gotovo biti vrl naroden učitelj, in je „Schlztgi“ strašen tern; bržkone tudi ni zavarovan za svoje dobro ime, sicer bi se mu ne godilo tako hudo. Priporočujemo pa učitelju štilistike na c. k. izobraževališču, te lepe pridevke, s kterimi obklada „Schlztg.“ imenovanega učitelja, za izgledne vaje takrat, ko bo razlaga le pithetornantia, glasé se namreč takole: Ein bekanntes,

ravno ni verjetno, da bi se sramovali svojih besed in djanj; zatoraj se moram vojskovati z ljudmi skritimi in neznanimi.

Najprvo naj vprašam: s kakošno pravico se precej iz početka rabi naslov: „Procesija nazadnjakov?“ Procesija ni bila podlaga, ampak le del slovesnosti, h kteri so bili povabljeni in so tudi prišli prijatelji napredka ravno tako, kakor nazadnjaki; misel pa, da bi slavljenje ustanovljenja praške škofije, in ž njim celega stanu duhovskega na Českem že samo na sebi bilo nazadnjaško djanje, bila bi tako očitna in bedasta nezmysel, da je ne bi prisodili nobenemu razumnemu človeku. Saj le velik butec ne vé, da je ves napredek izobrazenosti in omike mnoga leta slonel, kakor drugod, tako tudi pri nas, edino le na cerkvenih ustavih; da, kar koli se je storilo na polji literarnem in umetniškem, storilo se je iz početka v šolah, ki so bile od duhovenstva ustanovljene in vódene, in da se je v naročju cerkve rodila celó sama praška univerza, ktero bi le prismojenci obdolžiti mogli nazadnjaštva. Da so v teku toliko stoletij na sedež škofijski in nadškofijski prišli tudi ljudje nevredni te časti, in da so iz naročja rimske cerkve prihajala tudi ne hvale vredna, da, celó žalostna prizadevanja in djanja: tega jaz nisem nikdar tajil ne kot protestant, ampak kot objektivni in pravični zgodovinar, kar priznavajo tudi moji nasprotniki, ki se sklicujejo na moje spričevalo. Ali iz tega, da so v nekterem društvu bili nekteri hudobni, sklepati, da je celo društvó hudobno, bil bi skok ne le historično, ampak tudi logično kriv in nedopusčen. Sicer bi morali dosledno pogubljeti celo pokolenje človeško, ker je v njem vedno bivalo, je in bo hudobnežev dovolj. Jaz sem pa prepričan, da je cerkev kristijanska sploh povsod, in posebno katoliška na Českem storila ves čas svojega obstanka neprimerno več dobrega, kakor hudodega. Zgodovina, se vé, omenja vedno več o hudobijah v družini človeški in o velikem rušenju predpisanega nramnega in pravnega reda, kakor o njegovem ohranjenju in o tistem življenju družine: ali s tem nikakor ne taji, ampak tem več še potrjuje neizmerno prevago

armseliges und halbverhungertes Schulmeisterlein . . einen geistig und körperlich ganz verkümmerten stotternden Hascher. Ali ni to krasna pisava? Naravne pogrške si očitajo le smerkavi pobalini in revščino človeku pa le oholi bogatini — pa vredniki tako zvané „Laib. Lehrerzeitung“ učiteljem, svojim tovarišem, a le takim, ki še niso pred njimi na kolena padli. Ko bi spredaj na listu ne stalo „Schulzeitung“, bi nihče ne vedil, da je to šolski list. In tak list hoče šole zboljšati, ka-li?

V ravno tem listu toži: Učiteljev primanjkuje, v izobraževališče jih ni veliko vstopilo. Koga neki mika, učitelj postati v takih okoliščinah? Koga ne posili ironičen smeh, kedar sliši hvaliti sedanjo svobodo učiteljev in grajati prejšno njihovo sužnost?

Konečno še eno besedo. Novih šolskih postav ni privabila „L. Schlztg.“ niti bode ubranila, da se preuredé, kedar se politični veter zasučé. Vsak čas svoje prinaša. Kakošen pomen ima tedaj njeno bahanje: „Mi smo za šolske postavé; a uni tam, ti so pa protivniki novih šolskih postav? Za vsemi temi frazami ne tiči drugega nego golo koristolovje. Vas in nas nihče ne bode — vsaj v resnici ne — prašal, ali ste za postavé ali ne? Podložnemu velja glas: Ubogaj in delaj! Tlake in desetine ne bo več nazaj, tako tudi

dobrega, ker se to vzame kot pravilo, ki se razume samo po sebi.

Politični pregled.

V Avstrijskih deželah.

Kakor smo zadnjič povedali, stavili so Lienbacher in tovarši njegovi iz desnega središča predlog, da se naj izvoli komisija 15 udov, ki bode preiskovala vzroke finančne krize. Ta predlog je huda zausnica ustavovercem, pa se bodo morali vdati, ker bi se sicer po pravici sumičilo, da si z marsiktero rečjo na dan ne upajo.

Državni zbor bode menda 22. t. m. za nekoliko časa prestal, in se mu bodo drugi vladini predlogi izročili še le po božičnih praznikih. Vrske postavé pridejo na vrsto menda konec meseca januarija. „Narod“ pravi, da bodo slovenski poslanci, izvzemši dva ultramontanca, Herman in Barbo, glasovali v liberalnem smislu, t. j. za te postavé.

Českim državnim poslancem je predsednik poslal poziv, da naj v državni zbor pridejo, sicer zgube svoje mandate. To pač Čehov ne bo pripravilo, da popusté pot, ktero so nastopili. — Ali bodo narodni poslanci šli v deželni zbor ali ne, se tudi še gotovo ne vé. Mrogo listov je za vdeležitev, n. pr.: Nar. Listy, Posel z Prahi, Koruna Česka, Krakonos, Melnican, Psovan, Plzenske Noviny, Pilzenska Reform, Svobodny Občan, Brnski Občan, Hrudimski Posel, Rip, Podripan, Pozor, Olmuški Našinec in drugi.

Ogrski listi pišejo, da je bankino vprašanje med obema ministertvoma tako uredjeno, da bode peštanska podružnica za vse Ogrsko. Na čelu ji bo stal od cesarja imenovan vicegouverner. — Z Rothschildom so sklenili pogodbo, da jim posodi na 5 let 75 milijonov goldinarjev, od kterih bodo plačevali po 6 percentov. Dotični načrt predložil se je državnemu zboru 15. t. m. — Ravno ta dan so sprejeli pogodbo s Hrvati brez premembe.

V Tržaški okolici zmagali so Slovenci pri volitvah za mestni in deželni zbor v petih

prejšnega razmerja učiteljskega stanu ne: smešno je natolcevanje. „Tovarš“ hoče, da bi učitelji vedno sužnji ostali. A gotovo je pa, da se v stari Evropi počasi, a neprestano nekaj pripravlja, kar bo veliko vplivalo na šolstvo. Tačas, kaj ne, bomo vsi enih misli, vsi bomo namreč molčali, samo „L. Schlztg.“ bo ostala Herostratova slava, da si je prizadevala na vso moč ogenj razpertije netiti in delati zdražbe. Učitelji se že šaljivo eden drugega prašamo: No, kdo bode pa sedaj prvi na vrsti? Na ktero šolo se bo ozrla sedaj „Schlztg.“? Viditi je pa, da nobenemu ni tako gorka, kakor ravno podpisanemu vredniku; a narodni učitelji dobro vedo, da po klerikalnem „Tovaršu“ maha, a narodnega misli. Ako je vrednik tisti Jona, ki je vzrokoval tak vihar (v Schlztgi.), vrzite ga v morje, in postala bo tihota, t. j. ne berite več „mežnarskega lista“, potem bo nehal pisati; vrednik je sploh tako odljuden, da nikomur več ne obeta, kakor mu more dati; list je pa sedaj ob vso veljavo, ker je njegov vrednik poslednji mežnar na Kranjskem; učitelji pa niso več mežnarji. S tem bote jasno pokazali, da „Schlztg.“ resnico govori, ko pravi, da je M. M. edini učitelj, kateri še ni utihnil, — in da so se vsi drugi poskrili, kar pa menda „Schlzt.“, dasiravno to piše, vendar-le ne verjama.

volilnih okrajih. V enem pa je voljen lah. „Narod“ pravi, da so temu krivi tudi nekteri duhovniki, ki so menda rekli, rajši laha, kakor liberalnega Slovenca. Naš dopisnik nam bo gotovo to reč pojasnil.

Vnanje države.

Francoska. Mak Mahon sprejel je te dni komisijo petnajsterih. Remusat mu je rekel, da je komisija prišla, da mu izreče svoje spoštovanje do maršala, katero se v tem razodeva, da nameravajo podaljšati njegovo oblast. Mak Mahon je odgovoril, da v začetku ni mislil sprejeti komisije, da se je pa končno za to odločil, ker se je hotel hvaležnega skazati za zaupanje, da so se izrekli za podaljšanje njegove oblasti. V projekte, je rekel, se pa ne more spuščati, ker je sam pri tem zapleten. Tudi nič ne odjenja od svojega poročila. Dve reči pa zahteva od komisije, da pospeši svoje delo in da podeli izvrševalni oblasti obstanek in moč. Remusat je na to odgovoril, da ni govorenje o ministerskem vprašanji, ampak o sostavnem in da bi rad zvedel maršalove nazore, posebno bi rad vedel, ali se njemu ne zdi potrebno, da bi se z glasovanjem o podaljšanju oblasti sklenilo tudi glasovanje za konstitucionalne postavbe, ki bi Francoski dale določno vlado? Maršal je odgovoril, da je tudi on Remusatovega mnenja, deskusija o teh postavah pa je edino le stvar narodne skupščine kateri se bo vedno podvrgel, razun ko bi odstopil, kedar bi mislil, da ne sme biti orožje njenih suverenih odločb. Večina komisijskih udov bila je s tem zadovoljna in se je zahvalila maršalu; Remusat pa je tirjal še bolj odločno obljubo gledé ustavnih postav. Maršal je odgovoril, da ne more pripustiti, da bi se te postavbe ne sklenile, ktere edino morejo njegovi vladi dati potrebno stalnost in veljavo. — V komisiji petnajsterih premenil je Perier svoj predlog, da naj se oblast predsednikova ne podaljša na deset, ampak le na pet let, kar je večina sprejela. 13. zahtevali so nekteri še neke pristavke in potem so za dva dni seje prestale. „Français“ poroča, da se vlada in manjšina komisije v tem skladate, da se predsednikova oblast podaljša za deset let.

Španjska. Kakor se kaže, so Karlisti raztreseni po vsi deželi in republikance nadlegujejo zdaj tu zdaj tam. Ne zdavnej napadli so celo blizo Madrida neko vojaško četo, ji pobrali orožje in jo nazaj v mesto poslali. — Republikanski vladi preti nevarnost tudi v Ameriki. Na otoku Cuba dal je namreč vladini namestnik ustreliti več upornikov. Toda državni tajnik zedinjenih držav protestuje zoper to početje, da je žaljivo za Amerikane. Vlada obeta to ustaviti in dati potrebno zadostenje ter zagotavlja Amerikancem svojo prijaznost. Vest, da so Amerikanci reklamirali za ladijo „Virginus“, se ne potrdi, vendar pa so popravili trdnjave južnih ladiš. — V Koloniji oklicali so obsedni stan.

V Belgiji se čedalje bolj razširja socialistična stranka. Do zdaj je imela svoje privržence med obrtniki, zdaj jih ima tudi že po kmetih in je ustanovila svoje podporne družbe v Tirlemortu in v Campineškem okraju, kjer so dosihmal konservativci bili v večini.

Srbska. Učni minister Kristič poda se o posebnem opravilu v Carigrad; nadomestoval ga bo za ta čas finančni minister Mijatović.

Iz državnega zbora.

V tretji seji gospodske zbornice 10. t. m. volili so po predlogu Schmerlingovem v

finančni odsek 6 novih udov, in so predsednika pooblastili, da temu odseku brez odloga izroči finančine vladine predloge. — Predsednik je predlagal, da sme cesarici za god v imenu zbornice srečo vošiti, ker do tistihmal menda nobene seje več ne bo. — Predlog, naj se več zemljiš na Českem in Moravskem združi z Lichtensteinovim fideikomisom, izroči se posebnemu odboru 9 udov. — Pri adresini debati sprejeli so se prvi stavki brez ugovora. Pri 6. stavku pa, ki govori o verskih postavah, oglašil se je nadškof Sembratovič, da je konkordat v onih določbah, ki niso naravnost preklicane, še zmirom veljaven, da tedaj ni potrebno novih postav. Poročevalec grof Auerperg je rekel, da se čudi, kako se morejo na dan vleči načelna vprašanja, ki so od zbornice že zdavnej rešena bila. Pri glasovanji sprejme se tudi ta stavek enoglasno, samo Sembratovič je nasproti glasoval. — Konečno predlaga Schmerling, naj zbornica cesarju za petindvajsetletnico njegovega vladanja izrazi svoje vošilo v posebni adresi, kar se enoglasno sprejme.

Tudi v zbornici poslancev stavlil bo opat Helferstorfer predlog, da se napravi taka vošilna adresa, katero naj sestavi predsednik in še 9 udov in precej cesarju izroči. — Adreso, kot odgovor na prestolni govor, izdeluje dr. Herbst.

Telegram „Slovenec“.

Čeravno nepriporočen od liberalnega „Sl. Naroda“, je bil vendar skoro enoglasno izvoljen Anton Spinčič, župnik v Moskonici, za poslanca v deželni zbor. Istarski v Volovskem Kotaru. Živijo!

Dopisi.

△ Z Gorenjskega, 14. novembra. Včeraj so imeli gg. učitelji kamniškega šolskega okraja učiteljski zbor, sklican po okrajnem šolskem svetu. Na dnevnem redu bilo je tudi to, da se sestavi enaki šolski red za vse dvo-razredne šole s poldnevним podučevanjem. Zbor pod vodstvom g. Sima sestavil je novi šolski red. Nekaj posebnega v njem je to, da se naprej četrtek nima več pustiti otročičem za oddihlje, ampak se ima tudi porabiti za šolanje, ki bo trajalo vse dni tedna za gornji razred dopoldne po 3 ure do 3 ure in pol — za spodnji razred pa popoldne navadno po 2 uri. Zoper porabo četrtekov bi se ktera dala spregovoriti, ali v to se ne vtikam, pač pa moram v nekem drugem oziru pozornost obrniti na to novo razdelitev šol.

Vse postavne razdelitve šolskih ur so do zdaj odkazovale krščanskemu nauku prve ure, dopoldne in popoldne; in kolikor mi je znano, se tudi na gimnazijah in realkah kolikor mogoče ta prednost prepusti veronauku. Ali g. Sima jo hoče drugače obrniti! On krščanski nauk vrže v vrsto najmanj potrebnih reči, ga stavi v enako vrsto s petjem, telovadbo in gg. katehete v kotiček za vrata postavi ter jim prav zadnje ure odkazuje; dopoldne tretjo! Tedaj potlej šole, ko so otroci že vsi upehani, zadnjo urico (dvakrat na teden) naj bi se smel v šolo prikazati učenik s krščanskim naukom! Zares osupnila nas je ta naredba. Reklo se je že tudi gg. učenikom, da ima že 24. t. m. vpeljan biti ta red. Mislim pa vendar, da ne bodo gg. učeniki kar samostalno ravnati hoteli, ker po postavi učni red sestavlja deželni šolski svet. Vsakako bi tedaj reč morala prej priti pred deželno šolsko oblast, predenj obvelja, in tam sedi tudi v. č. g. zastopnik katoliške cerkve, ki bo gotovo

ktero spregovoril za preganjani krščanski nauk! Vigilantibus jura!

Iz Tržaške okolice, 12. novembra. X. V Trstu se te dni bije volilna bitka. Do zdaj volili so IV, III in II. red, 13. t. m. pa voli I. red in 14. novembra okoličani. Kakor je od začetka kazalo, bilo je upati, da se bodo v mestu volitve vse drugače izšle; pa kar naenkrat se je stvar presukala. Po volitvah v državni zbor se je bila liberalna stranka med seboj sprla, nekteri so bili od društva „Progresso“ odstopili ter osnovali nek „Comitato indipendente“, da vzame v roke volitve v mestni zbor in nadjati se je bilo, da bo pri razporu teh dveh strank zmagala tretja stranka „Comitato Triestino“, ki si je dala nekako konservativno obličje. Pa to se ni zgodilo; že v zadnjem trenutku ste si „Progressova stranka“ in „Comitato indipendente“ zedinile, postavile kandidate in s tem zmago spridobile. — Ves razpor je najbrže bil le prah v oči stranki „Comitata Triestino“.

Za III. red, kjer volijo tudi c. k. uradniki, osnovala se je zopet stranka ustavovercev in je postavila svoje kandidate, ki so bili pa, razun treh, že priporočani tudi od „Comitata Triestino“. Pa tudi v tem redu je Progressova stranka izmed 12 kandidatov 5 svojih spravila v mestni zbor.

V II. redu so zmagali tudi privrženci Progressove stranke (dva ste priporočale obe stranki) in imajo do zdaj „Progressovci“ 32 glasov, privrženci „Comitata Triestino“ pa 7 glasov; dva sta nad strankami. Kam se bodo vrgli volilci I reda, t. j. veliki trgovci in posestniki, bomo še le videli.

Stranka „Comitato Triestino“ je premalo delala; ker je pri volitvah v državni zbor sijajno zmagala, bila si je najbrže tudi zdaj zmage gotova, pa je propadla.

Že pri volitvah v državni zbor je „Cittadino“ pisal, „da se liberalci volitev v državni zbor ne bodo vdeležili, in da je njim vse eno, kdo gre na Dunaj, toliko bolj pa se bode delalo za volitve v mestni zbor.“ To se je tudi zgodilo. Do zdaj so zopet izvoljeni prejšnji zagrizeni lahoni. Tudi se je „Comitato Triestino“ pregrešil s tem, da je stavlil take kandidate, ki niso imeli vsega zaupanja in ki so omahljivi, in se je za tega del veliko konservativcev zdržalo volitve. „Comitato Triestino“ naj bi bil apeliral na patrijotizem in na lojalnost Tržačanov; povod temu bi mu bil lahko tisti protest nekega skrivnega komiteta (comitato segreto) do generala Lamarmora, v katerem ti skriti komitetlarji protestirajo zoper izrek omenjenega generala, ki je v brošuri, (ki je pred nekaj časom napravila toliko hrupa), rekel, da je on zoper zedinjenje Trsta z Italijo.

To priložnost naj bi bil „Comitato Triestino“ porabil in volilec na srce položil, da kdor je še pravi avstrijanec, in komur še srce bije za domovino, naj se vstopi pod njegovo zastavo, in udeležitev, in tudi izid volitev bi bil ves drugačen; ker se pa to ni zgodilo, bomo v mestnem zboru imeli zopet stare kolovodje in kričače.

Boljšega vspeha nadjamo se v okolici. Preteklo nedeljo je centralni odbor v Rojanu končno odločil kandidate. — Ti so: za I. okraj g. J. Sancin, posestnik; za II. dr. Vuk Miha, zdravnik; za III. Štefan Nadliček, posestnik; za IV. dr. Janez Lozer, penzionirani c. k. gimnazijski vodja; za V. dr. Jože Bzjak, odvetnik in predsednik tržaške čitalnice; za VI. Janez Nabergoj, državni poslanec.

Najbuje je šlo za kandidata v IV. okraju. Odpadnik, slaboznani Ferluga, priporočal je

dosedanjega zastopnika, dr. Nakuša, kateri pa za okolico v treh letih čisto nič ni storil; kadar je šlo za narodne reči, ga navadno ni bilo v seji, da bi se Lahom ne zameril.

Dr. Nahič ne more Bog vé kaj veljati, in da za okoličanskega zastopnika ni sposoben, kaže že to, da ga Ferluga priporoča.

V petek je za okolico določilni dan, in hotel Bog, da bi tudi pri ti priložnosti, kakor pri zadnjih volitvah, okoličani pokazali, da le v slogi je moč!

Domače stvari.

(Slovensko gledišče.) Preteklo soboto je bil za glediško občinstvo, dasiravno ga ni bilo posebno veliko, prav vesel in zanimiv večer, reči smemo, da najprijetniši letošnjega igranja. „Visoki C“ je burka, polna malo nenaravnih, a vendar drastičnih momentov, ktere so gospa Odijeva in gospoda Kajzel in Kocelj prav naravno komično pletli in razpletali; posebno zadnji je bil v maski in igranju ves podoba v svoje delo zaljubljenega glasbenega komponista. Gospod Schmidt in gospodična Jamnikova sta igrala vrlo, kakor navadno. Jezik prevoda je lahek, razumljiv. — Druga igra „Na kosilu bom pri svoji materi“, je črtica iz življenja pariške igralke, ktera, dasi občudovana in mahkovana po najviših osebah, na novega leta dan vendar sama ostane, ker vsak, celo njena hišna, hoče kositi pri svoji materi. V tem spozná nečimernost posvetne slave. Predstavjalca te glediške pevke, gospodična Podkrajsekova, pokazala nam je s svojim igranjem vse to natanko, kar je hotel pisatelj izraziti; igrala je res tako lepo, da smo v nji videli popolno podobo pariške igralke. Gospod Schmidt jo je pri tem krepko podpiral, gospodična Gornikova je bila lična hišna in gospoda Juvančič in Nollu sta bila v svojih manjših nalogah hvale vredna. Prevod igre je lep, jezik gladek. — Opereta ali marveč burka s petjem „Večer pred ženitvijo“ dala je zlasti gospej Odijevi lepo priliko, odlikovati se v petji, kar je tudi storila, tako, da ji je občinstvo navdušeno ploskalo. Samospevi njeni, kakor tudi dvospevi z g. Nollu-jem, bili so prav prijetni ušesu, oba sta bila pri polnem glasu, gospodična Piskarjeva pa je imela le majhno nalogo, toraj ji zopet ni bilo prilike, razviti svoje pevske moči, ker je le v trojespevu (tercetu) malo „pomagala.“ Melodije so poskočne in prijetne ušesu, kakoršne se spodobijo za lahke operete. Tudi predmet je komičen in razveseljuje po hitro vrstečih se drastičnih situacijah poslušalca. Gospodje Kocelj, Paternoster in Kajzel so z masko in igranjem pomagali k dobremu vspehu operete, ktero želimo še večkrat slišati. Kakor smo že omenili, je bilo občinstvo po vsem zadovoljeno.

(Umor.) V nedeljo večer bila sta dva vojaka artilerista v Mondšeinovi krčmi. Eden sedel je v gostilni in eden stal je v kuhinji. Nek ključarski pomagač začel je, menda iz ljubosumnosti, pregovarjati se z vojakom v gostilni in ga je sunil z nožem; potem je šel še v kuhinjo in je zabodel tam stoječega v pljuča, da se je hipoma mrtev zgrudil na tla. Tudi v Šentjakopski fari je bil menda ravno tisti pretep. Z brezverskim liberalizmom širi se tudi razuzdanost.

(Včerajšni semenj) bil je kaj živahen. Vreme je bilo lepo in ljudstva obilo. Goveje živine prignali so pa malo in se je lahko prodala. Toliko več je bilo na prodaj, a kupca bilo je malo.

Razne novice.

(Umrli) je 11. t. m. čast. gosp. dr. Ant. Klemenčič, župnik v Ljutomeru, po daljnem bolehanji v 55. letu svojega življenja. Bil je učen mož, iskren rodoljub, podpiral je izdatno narodno reč in bil po vsem okraju visoko cenjen in spoštovan. Ž njim zgubi Slovenija zopet pravega možaka, kakoršnih ji tako primanjkuje. Naj v miru počiva! — „Narod“ ne more si kaj, da bi, kakor nekdanj za ranjicim g. Lesarjem, ne vrgel tudi za tem poštenim rodoljubom kamna, češ, da je bil prej prijatelj „Naroda“, a zadnje dni, ko se mu je že pamet mešala in so ga moči zapuščale, pristopil je k nasprotni stranki. Za tako pisanje ima p. Greuter kratko, pa krepko besedo.

(Splošno obžalovanje.) Nas farmane ljutomerske jako žali, ker naš blagi in domoljubni župnik, prečastiti gospod dr. Anton Klemenčič, so v torek 11. t. m. ob dveh popoldne v Gospodu zaspali. Ljutomerski nemškutarji in ondotni liberalci so naj bolj veseli, da so gosp. župnik umrli.

Bili so zgovorni, vrli in radodarni, pravi oče ubozih, in so uslišali vsakega, kdor jih je prosil. Mnogim dijakom so pomagali, da so ložej izdelali svoje študije. V četrtek je bil slovesen pokop blagega g. župnika; prišlo je bilo k tej žalostici lepo število duhovnov in farmanov; vsi jim iz srca zakličemo: Bog jim daj večni mir in pokoj in večna luč naj jim sveti. Naj počivajo v miru!

(G. Janez Irkič), notar v Krškem in deželni poslanec je, kakor se tukaj pripoveduje, v nedeljo 16. t. m. za vročinsko boleznijo umrl.

(Viši zavod za ženske) je — kakor poročá „Glas“ — ustanovil v Gorici nek Nemeč. Učni jezik je nemški, kar laške liste nekoliko jezi. Pri vsem tem jih pa veseli, da bo, kakor mislijo, izpodrinil zavod usmiljenih sester, kateri je liberalcem trn v peti.

(V Novem mestu) bodo po poročilu „Lai-bacherice obhajali petindvajsetletnico cesarjevo 6., 7. in 8. decembra, 6. bodo mesto razsvetili, 7. imeli slovesno mašo, 8. pa gostijo.

(Iz Maribora) se nam piše: Po dolgi odlogi so mil. knez in škof Lavantinski svojim podložnikom naznanili Papežev nagovor o zatiranji katoliške cerkve, in določili dan za odpustke. 8. dan grudna, v god brezmadežnega spočetja Marijnega, naj bi ona na prošnjo vernega ljudstva satanu in njegovim služabnikom glavo strla.

Naročene so molitve pred najsvetejšim Rešnjim Telesom dopoldne in popoldne tega praznika. Gotovo se bo vse verno ljudstvo goróče vdeležilo te slovesnosti.

(Iz sv. Lovrenca v Slov. goricah) se nam piše: Dva grozno predrzna umora sta se storila v naši okolici sedaj v najnovejšem času. V Slomih so tolovaji s satansko grozovitnostjo umorili dva zakonska po noči od 31. okt. do 1. nov. Z enako grozovitostjo je bil od 8.—9. nov. zavrtno vsmrten posestnik iz Hlaponjec, sv. Lovrenške fare, in sicer med Ptujem in Dornovo, ko je peljal voz zrna v Maribor na prodaj. Te strahovitosti so silno pretresle vso okolico, naznanjajoče, v koliki silni nevarnosti je posestvo in življenji v sedanji éri liberalizma in brezverstva. Brezverski mladoslovenci, kaj porečete k tem v nebo vpijočim hudobijam. Jako dvomljivo je, ali se bodo hudodelniki zasačili ali ne. In ako se zasačijo, kakošna kazen jih bode doletela?

Poslano.

Ker je bilo mnogo dobrotnikov toliko radodarnih, je bil dobrodelni oddelek katoliške družbe že nekatera leta tako srečen da je mogel razveseljevati otroke obojega spola, navadno po 80, lansko zimo celó 100, s potrebno zimsko okleko. — Pri toliki darežljivosti, katera se je več let tako sijajno pokazala, tudi omenjeni oddelek ni mogel dalje pomisliti, ali bi se lotil tega lepega posla z blago pripomočjo nekaterih gospá tudi prihodnjo zimo. Gospé že zdaj s svojo navadno večletno pridnostjo delajo zimsko obleko 40 ubogim šolskim dečkom in ravno tolikim šolskim deklicam Stroški za blagó dadó se lo tako poravnati, ako slavno občinstvo našega glavnega mesta katero že tolikrat pokazalo svojo radodarnost, tudi sedaj odpre svojo dobrotljivo roko.

Podpisani dobrodelni oddelek se tedaj v imenu ubogih otrok zaupljivo obrača do blagodobrotnikov, ter prosi milih darov. Blagovoljno naj se pa podelé taki darovi tistim, ki v imenu oddelka za nje prosijo; sprejemajo se pa tudi darovi v družbinih prostorijah pri Virantu na Št. Jakobskem trgu ali tudi pri podpisanem načelniku.

Dobrodelni oddelek katoliške družbe za Kranjsko

Dr. E. H. Costa.

Umrli so:

12. novembra. Valentin Vovk, gostač, 58 l., za marazmom.
13. novembra. Ludovik Jombart, sin grajščaka, učence 4. razr. gornje realke, 15 l., za davico. — Anton Pezdtr, pek. pom., 50 l., za mrzlico. — Karol Kaute, delavec sin, 11 l., poškodovan, se bo sodnijsko preiskaval.
15. novembra. Leopold Tomazin, otrok pek. pomočnika, 12 ur, za božjastjo.
16. novembra. Lorenc Lenarčič, tapecirar, 38 l., za pljučno sušico. — Karol Režek, otrok miz. pomoč., 3 tedne, za pijemijo.

Telegrafične denarne cene

17. novembra.

Papirna renta 68 30. — Srebrna renta 73.—. — 1860letno državno posojilo 101.—. — Bankine akcije 9 53 — Kreditne akcije 218.—. — London 113 25. — Srebro 108 50. — Čes. kr. cekini —.—. — Napoleonsd'or —.—.

Denarstvene cene.

	Denar.	Blago.
Državni fondii.		
5% avstrijska papirna renta	65.15	68.45
5% renta v srebru	73.35	73.50
Srečke (lozi) 1854. l.	92.50	93.—
„ „ 1860 l., celi.	101.75	102.50
„ „ 1860 l., pol.	108.—	109.—
Premijski listi 1864. l.	135.50	136.—
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	89.50	90.50
Krajske, koroske in primorske po 5%	89.50	90.50
Ogarske po 5%	75.—	75.75
Hrvaške in slavonske po 5%	74.—	74.50
Sedmogradske po 5%	73.—	73.50
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	950.—	954.—
Unionske banke	114.—	115.—
Kreditne akcije	217.—	217.50
Nižovstr. eskomptne družbe	840.—	845.—
Anglo-avstr. banke	135.—	135.50
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gl. a. v.	166.50	167.—
Tržaške „ 100 „ k. d.	—.—	—.—
„ „ 50 „ „ „	56.—	57.—
Budenske „ 40 gl. a. v.	23.50	24.—
Saimove „ 40 „ „ „	31.—	35.—
Altí-jeve „ 40 „ „ „	23.—	23.50
Clary-jeve „ 40 „ „ „	31.50	32.—
St. Geois „ 40 „ „ „	23.50	24.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	22.50	23.50
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	24.50	25.—
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.46	5.47
Napoleonsd'or	9.14	9.15
Srebro	109.25	109.50